

наук, методика розслідування, яка містить обов'язкові елементи, що підлягають доказуванню, які характерні для окремих видів злочинів; також до практики слід віднести, власне, досвід конкретного СПР та нормальний стан речей.

Список використаної літератури:

1. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки : Указ Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015. Верховна Рада України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>
2. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса: Основные положения науки советского уголовного процесса. Т. 1 / М. С. Строгович — М.: Наука, 1968. — 470 с.

ДИДИЧ О. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального процесу

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРИНЦИПІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

З'ясування сутності поняття принципів кримінального процесу не можливе без розгляду характерних ознак, притаманних їм. У цій сфері багато аспектів залишається дискусійним.

Засади кримінального судочинства повинні відповідати реаліям сьогодення, тим моральним, соціально-економічним, політичним, ідеологічним, культурним умовами розвитку суспільства, що панують у державі. На даному етапі розвитку суспільство дійшло до реальної необхідності більш досконалого урегулювання суспільних відносин, що виникають з моменту внесення відомостей до єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчуючи виконанням судових рішень. Це підкреслює соціальну обумовленість принципів кримінального процесу. Право має моральну основу, певну етичну спрямованість, тому для точного дотримання та виконання законів необхідно правильно розуміти та реалізовувати їх моральний зміст. Взаємодія правових і моральних норм — це трансформація моральних обов'язків в праві. Дефініції категорій моралі та вимоги закону дуже схожі між собою, нерідко одне явище розчиняється в іншому, що унеможливорює їх розрізнення, але в цьому не має великої потреби, оскільки головне, щоб закон відповідав вимогам моралі.

Друга ознака — нормативне закріплення. Як зазначалося вище, погоджуючись з думкою С.С. Алексєєва, тільки нормативно закріплений принцип є джерелом права, підставою для скасування або прийняття рішення чи вчинення дії.

За своєю суттю принципи є основоположними, базовими, фундаментальними, такими, що мають вищу юридичну силу серед інших кримінально-процесуальних норм. Усі інші норми мають відповідати принципам, впливати з них. А ті елементи процесуальної діяльності, що залишилися поза увагою законодавця, уповноважений суб'єкт зобов'язаний вирішувати у відповідності з загальними засадами кримінального судочинства.

На нашу думку, головне в принципах кримінального судочинства — щоб їх реалізація забезпечувалась через конкретні норми та в процесі правозастосування, а для цього потрібні дієві гарантії з боку держави.

Системою принципів є взаємопов'язана, злагоджена система, що є основою кримінально-процесуального законодавства. Кожен принцип — окремий феномен, зі своїм самостійним змістом і унікальністю. Але поряд із тим кожен з них обумовлює, доповнює, розширює, взаємодіє з іншим, утворюючи складну систему. Завдяки цьому досягається єдність процесуального порядку у кримінальних справах.

Універсальність кримінально-процесуальних принципів полягає у тому, що вони, діють на кожній стадії кримінального судочинства в більшій або меншій мірі, в залежності від їх особливостей.

Також варто наголосити на дуалістичній природі принципів кримінального процесу. Поєднання одночасно суб'єктивних і об'єктивних ознак вдало охарактеризував А.В. Гриненко: «...принципи можуть виступати в якості як об'єктивних, так і суб'єктивних категорій, але це залежить лише від того, на якому соціальному рівні проходить оцінка даного явища. В уяві окремих індивідуумів принципи об'єктивні, через те, що не залежать від їх свідомості та виражають зовнішні процеси, що відбуваються в державі та суспільстві. Однак на державному законодавчому рівні принципи виступають як суб'єктивні категорії через те, що вони повністю залежать від правової політики держави як особливого надособового утворення».

Кримінально-процесуальна діяльність здійснюється заради досягнення певних цілей, виконання поставлених завдань. Між засадами кримінального судочинства та завданнями і цілями існує зворотній зв'язок. Принципи обумовлюють існування певних завдань та цілей, так і принципи впливають із тих завдань та цілей, що стоять перед кримінальним судочинством.

Також не можна залишити поза увагою таку ознаку принципів кримінального процесу, як їх непорушність. Нехтування даними принципами, їх недотримання та легковажне відношення до них підриває авторитет державних органів, викликає зневагу суспільства, поширює настрої недовіри та ворожнечого відношення з боку громадян.

Аналіз викладеного та опрацьованого матеріалу дає всі підстави для визначення поняття принципів (засад) кримінального судочинства таким чином: це закріплені у законі основоположні правові ідеї, що регулюють суспільні відносини, які виникають з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчуються виконанням судових рішень, що діючи системно відповідають реаліям сьогодення, характеризуються універсальністю та непорушністю, визначають векторну направленість, форму та зміст кримінального судочинства з метою захисту прав, свобод та законних інтересів його суб'єктів для досягнення завдань, поставлених перед кримінальним судочинством.

Слід підкреслити, що принципи кримінального процесу України є єдиною, цілісною та розвиваючою системою, що має свою конкретизацію в досудовому розслідуванні, суді першої інстанції, в апеляційному та касаційному провадженнях.

БОЙКО І. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального процесу

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПРИМУС В ПРОЦЕДУРІ ЕКСТРАДИЦІЇ: ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Ефективне виконання завдань кримінального провадження, як правило, забезпечується заходами кримінального процесуального примусу. Важливим засобом реалізації таких завдань, а також принципу найтіснішого співробітництва між державами є екстрадиція (видача осіб), примус в контексті застосування якого також є необхідним. Слід зазначити, що в науці кримінального процесу серед науковців існує дискусія як щодо цього поняття, так і відносно визначення системи заходів примусу. Так, Зінатуллін кримінально-процесуальний примус визначає як метод державного впливу, що проявляється в правових обмеженнях особистісного, майнового та організаційного характеру учасників кримінально-процесуальної діяльності внаслідок застосування до них, за наявності передбачених законом підстав, процесуально-правових засобів [1, с. 11]. Оскільки кримінально-процесуальний примус є різновидом державного примусу, виділяються низка його характерних ознак: 1) застосування тільки у сфері кримінального провадження; 2) наявність конкретної мети – забезпечення безперешкодного, поступального руху кримінального провадження, попередження або